

Rapportage werkgroep Krabbenscheer over 2021

foto IVN Groningen Haren

1. Krabbenscheer en groene glazenmaker

Binnen de grenzen van de stad Groningen kennen we de unieke situatie dat op verschillende locaties de krabbenscheer (*stratiotes aloides*), waardplant voor de groene glazenmaker, goed kan gedijen. Het kan dus zomaar gebeuren dat men in onze stedelijke omgeving oog in oog met de uiterst zeldzame groene glazenmaker komt te staan.

Krabbenscheer, opgenomen op de “rode lijst” in Nederland, drijft op het water. Ze is soms zeer talrijk in sloten en watergangen. De planten vermeerderen zich vegetatief met uitlopers. In de maand juli staat zij prachtig in bloei met kleine witte bloemetjes.

De plant zakt in het najaar naar de bodem om vorstvrij te kunnen overwinteren. In het voorjaar vormt de plant nieuwe bladeren waarin zich gas

vormt en stijgt vervolgens weer op naar het wateroppervlakte.

De groene glazenmaker is inheems, maar uiterst zeldzaam. Deze libelle kan niet zonder krabbenscheer populaties. Zij legt haar eitjes alleen op deze planten. Haar larven overwinteren tussen de stekelige bladeren van de krabbenscheer.

2. Werkgroep, bevindingen, werkwijze en inzet

De aanleiding voor het ontstaan van de werkgroep was negatief. Eind 2019 was een florerende plantengemeenschap bij de Barneykade ineens verdwenen. Dit was voor een aantal actieve IVN-leden uit in verschillende werkgroepen de reden om bekende locaties binnen de nieuwe gemeente Groningen gemeenschappelijk te monitoren.

Basis voor de monitoring was het rapport van Bureau Biota over Krabbenscheer locaties in de gemeente Groningen uit 2019, dat ons door de gemeente ter beschikking is gesteld.

Op 6 locaties waren in 2020 de krabbenscheer-populatie die in 2019 nog aanwezig waren verdwenen.

In 2021 is helaas nogmaals de krabbenscheer op 6 locaties verdwenen.

Over onze bevindingen hebben we contact opgenomen met de stadsecologen van de gemeente en met de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's.

Onze inzet is dat gemeente, waterschappen en andere beheerders voldoende preventieve maatregelen treffen, zodat er geen vermijdbare fouten worden gemaakt in het beheer.

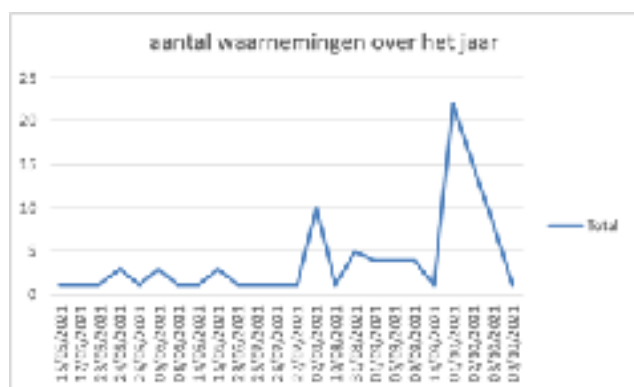
De Krabbenscheer werkgroep is volledig “virtueel”, de leden zijn in twee jaar nog nooit bij elkaar geweest. Zij deden in totaal 199 meldingen in 2020 en 2021 (inclusief foto's en geo data), die worden bijhouden op waarneming.nl en in een eigen database.

Waterkwaliteit is geschat en is niet gemeten en geanalyseerd, omdat ons daartoe de middelen ontbreken.

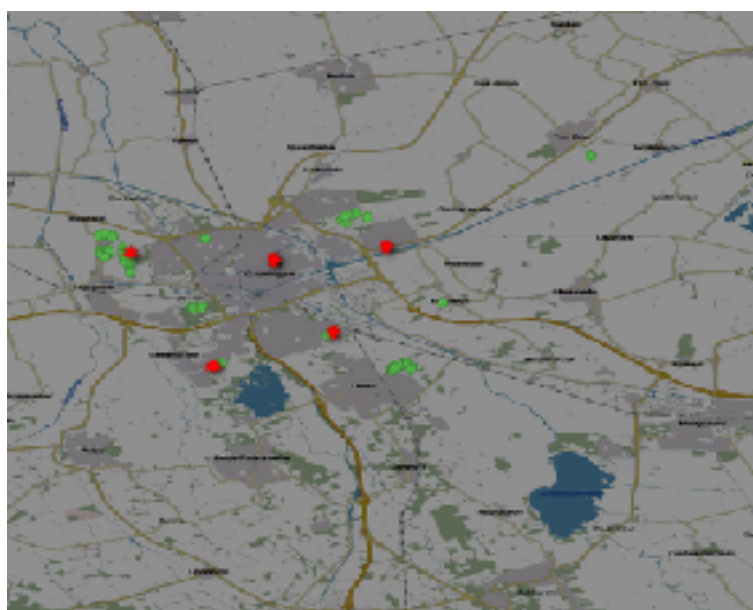
3. Meldingen in 2021 met 2020 als referentie

Jaar	Meldingen bij <u>waarneming.nl</u>	Meldingen (incl. verdwenen krabbenscheer)
2020	83	97
2021	95	102
Totaal	178	199

Over 2021 zijn over het hele jaar meldingen geweest met een piek in het najaar.

4. Bevindingen in 2021

Op de kaart van de gemeente Groningen zijn alle waarnemingen (meldingen) gedurende 2021 geprojecteerd (groene stippen). De rode stippen geven aan waar krabbenscheer verdwenen is die in 2020 nog wel is waargenomen.

(Open street maps)

5. Locaties waar krabbenscheer is aangetroffen in 2021

Meeste meldingen van aanwezige krabbenscheer zijn geconcentreerd in de omgeving van het gebied Gravenburg/Hoogkerk Leegkerk/de Held, Kardinges en het gebied Oosterhaar /Oosterpolder (nabij de Mikkellhorst) nabij Haren.

Geïsoleerde, verspreide (vaak kleine) populaties zijn gevonden in Ten Boer, Park Selwerd, Bloemersmaborg, Coendersborg, Engelbert, Winterpad en het Damsterdiep/Oosterhoogebrug (nabij Ruijscherbrug).

locaties met krabbenscheer	aantal waarnemingen
Bloemersmaborg	1
Boltjerpolder	2
Coendersborg	1
De Held	13
Engelbert	1
Gravenburg	1
Hoogkerk Leegkerk	23
Kardinges	8
Oosterhaar	15
Oosterhoogebrug	1
Oosterpolder	17
Park Selwerd	2
Stadspark	7
Winterpad	2
Totaal	94

6. Locaties waar de krabbenscheer verdwenen is gedurende 2020 en 2021

Locaties waar krabbenscheer verdwenen is	jaar
Drielanden (Dwarsdijkje)	2020
Drentselaan	2020
Drielanden (Mooiland)	2020
Kardingesmaar	2020
Natalie Barneykade	2020

Reitdiep Hooilandjes Zernike	2020
Kooiweg	2021
Natalie Barneykade	2021
Oosterhoogebrug	2021
SS Rosensteinlaan	2021
Veenweg	2021

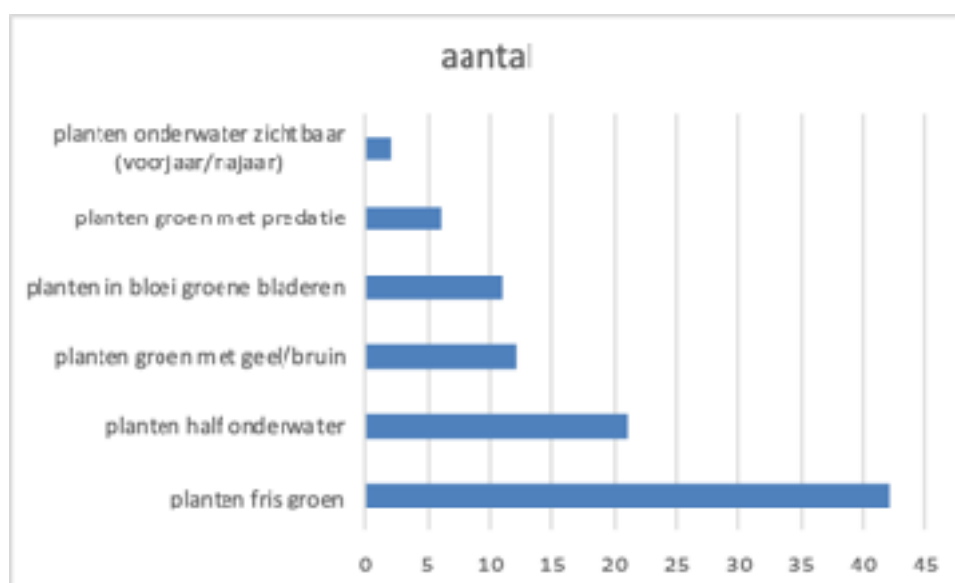
Opmerking: melding N. Barney kade in 2021 betrof waarneming niet gelukke transplantatie.

7. Geschatte vitaliteit van de krabbenscheer

Per melding is door de waarnemer aangegeven, wat naar zijn of haar mening de vitaliteit van de aanwezige planten was op het moment van waarneming. Het zelfde is gedaan met de kwaliteit van het water.

Ruim de helft (53%) was in goede staat op het moment van waarneming (groene bladeren, planten al dan niet in bloei). Predatie kwam bij 6% van de waarnemingen voor.

vitaliteit	aantal meldingen	perc.
planten fris groen	42	45
planten half onderwater	21	22
planten groen met geel/bruin	12	13
planten in bloei groene bladeren	11	12
planten groen met predatie	6	6
planten onderwater zichtbaar (voorjaar/najaar)	2	2
totaal	94	100

Niet bij alle waarnemingen is de geschatte kwaliteit gemeld. In de gevallen dat de krabbenscheer als vitaal is getypeerd, was bij 34 (85%) van de 40 meldingen de geschatte waterkwaliteit goed.

Planten getypeerd als vitaal (groen blad en/of bloeiend) [40] en de geschatte kwaliteit van het water waarin ze zijn aangetroffen

water kwaliteit	aantal meldingen	perc.
doorzichtig	34	85%
troebel	6	15%
Totaal	40	100%

In de gevallen dat de krabbenscheer als niet vitaal is getypeerd, was bij 59% van de meldingen aangegeven dat het water troebel was.

Zoals eerder gemeld zijn er geen metingen en lab analyse van monsters gedaan van de waterkwaliteit. Er is sprake van een kwalitatieve schatting door de melder.

Op basis van deze kwalitatieve meting lijkt er een correlatie te bestaan tussen een florerende planten populatie en waterkwaliteit.

Planten getypeerd als niet vitaal [39] en de geschatte kwaliteit van het water waarin ze zijn aangetroffen

water kwaliteit	aantal meldingenn	perc.
doorzichtig	16	41%
troebel	23	59%
Totaal	39	100%

8. Incidenten en preventie

Gedurende 2020 vonden helaas enkele incidenten plaats waarbij door de beheerder of door onbekenden niet conform wet en regelgeving krabbenscheer was verwijderd. Daarbij sprongen Kardinges en de Barneykade (De Held) eruit.

Met het Waterschap NZV zijn in de loop van 2021 over het beheer bij De Held meerdere gesprekken geweest. We vertrouwen erop dat zich genoemde voorvallen niet zullen herhalen.

Los van door onbekende oorzaken verdwenen krabbenscheer heeft zich in december 2021 een incident voorgedaan nabij de Mikkelhoorst (zie foto). Hiervan is melding gedaan bij de Provincie Groningen. We zijn inmiddels in gesprek met het Waterschap Hunze en Aa's om herhaling te voorkomen.

foto IVN Groningen Haren

9. Conclusie

De resultaten van ons citizens science project over 2020 en 2021 laten zien dat er helaas sprake lijkt te zijn van een gestage achteruitgang van de krabbenscheer-populaties binnen de gemeente Groningen. Helaas geldt dat dan ook voor de kansen voor het voortbestaan van de ernstig bedreigde groene glazenmaker.

Het is jammer dat er bij het beheer fouten zijn gemaakt. Onze inzet bij de monitoring is het onmiddellijk signaleren van eventuele incidenten, om daarna met betrokken waterschappen, gemeentelijke en andere beheerders te werken aan preventieve maatregelen.

Namens de leden van de Werkgroep Krabbenscheer IVN Groningen Haren

Gerard Smeding

(0628165385 of gsmeding@xs4all.nl)

Verantwoording:

Alle waarnemingen zijn aangemeld bij waarneming.nl incl. geo data en foto's. Van alle waarnemingen is fotomateriaal beschikbaar.

Geo data zijn verwerkt met QGIS en Open Street Maps.